

shariatkhoda.org

ضمیمه ۴: مو و ریش مسیحی

فرمانی از خدا که بسیار ساده است، اما کاملاً نادیده گرفته شده است

فرمان در لاویان ۲۷:۱۹

هیچ توجیه کتاب‌مقدسی‌ای برای این وجود ندارد که تقریباً همهٔ فرقه‌های مسیحی فرمان خدا را دربارهٔ نگه داشتن مو و ریش مردان به‌گونه‌ای که خداوند توصیف می‌کند، نادیده بگیرند.

می‌دانیم که همهٔ یهودیان در دوران کتاب‌مقدس این فرمان را بی‌وقفه و وفادارانه رعایت می‌کردند؛ همان‌گونه که یهودیان فوق‌ارتدوکس امروزی نیز همچنان آن را رعایت می‌کنند، هرچند به‌سبب برداشت نادرست خاخام‌ها از این بخش، جزئیاتی را به آن افزوده‌اند که در کتاب‌مقدس نیست.

همچنین هیچ تردیدی نیست که عیسی، همراه با همهٔ رسولان و شاگردانش، وفادارانه از همهٔ فرمان‌های موجود در تورات، از جمله لاویان ۲۷:۱۹، اطاعت می‌کرد:
«موی دور سر را نتراشید و خط ریش را تا نزدیک پوست نتراشید.»

تأثیر یونان و روم

مسیحیان نخستین، عمدتاً بر اثر تأثیرات فرهنگی در سده‌های آغازین دوران مسیحیت، به فاصله گرفتن از فرمان مربوط به مو و ریش روی آوردند.

آداب فرهنگی و سازش

با گسترش مسیحیت در سراسر جهان یونانی–رومی، نوکیشان آداب فرهنگی خود را نیز همراه آوردند. هم یونانیان و هم رومیان معیارهایی برای بهداشت و آراستگی داشتند که شامل تراشیدن و کوتاه کردن مو و ریش می‌شد. این شیوه‌ها به‌تدریج بر آداب مسیحیان غیریهودی تأثیر گذاشتند.

مسیحیان نخستین تحت تأثیر ظاهر رومیان و یونانیان قرار گرفتند و به نادیده گرفتن شریعت خدا دربارهٔ چگونگی نگه داشتن مو و ریش خود روی آوردند.

ناکامی کلیسا در ایستادگی

این درست همان زمانی بود که رهبران کلیسا باید در تأکید بر ضرورت وفادار ماندن به تعالیم پیامبران و عیسی، صرف‌نظر از ارزش‌ها و آداب فرهنگی، استوار می‌ایستادند.

آن‌ها **نباید بر سر هیچ‌یک از فرمان‌های خدا سازش می‌کردند**. بااین‌حال، این سستی در اراده از نسلی به نسل دیگر منتقل شد و در نتیجه، مردمی پدید آمدند که توانایی‌شان برای وفادار ماندن به شریعت خدا تضعیف شده بود.

باقی‌ماندگانی که خدا حفظ کرده است

این ضعف تا امروز ادامه دارد و کلیسایی که اکنون می‌بینیم با کلیسایی که عیسی بنیان نهاد بسیار فاصله دارد. تنها دلیل ادامهٔ وجود آن این است که خدا، همچون همیشه، باقی‌ماندگانی را حفظ کرده است:
«آن هفت هزار نفری که در برابر بعل تعظیم نکرده و او را نبوسیده‌اند» (اول پادشاهان ۱۸:۱۹).

یادآوری اطاعت

فرمان مربوط به مو و ریش، یادآوری ملموسی از اطاعت فرد و جدا بودن او از تأثیرات دنیوی است. این فرمان بازتاب‌دهندهٔ شیوهٔ زندگی‌ای است که وقف گرامی داشتن دستورهای خدا، فراتر از معیارهای فرهنگی یا اجتماعی، شده است.

هیچ بخشی از کتب مقدس نشان نمی‌دهد که خدا فرمان خود را دربارهٔ مو و ریش لغو کرده باشد. عیسی و شاگردانش همگی مو و ریش خود را مطابق شریعت نگه می‌داشتند.

عیسی و رسولانش الگوی این اطاعت بودند و نمونهٔ آن‌ها باید الهام‌بخش ایمانداران امروزی باشد تا این فرمانِ اغلب نادیده‌گرفته‌شده را به‌عنوان بخشی از وفاداری خود به شریعت مقدس خدا بازیابند.

عیسی به‌عنوان برترین الگو

عیسی مسیح با زندگی خود، برترین الگو را به ما داد که هر کسی که در پی حیات جاودان است چگونه باید در این جهان زندگی کند. او اهمیت اطاعت از همهٔ فرمان‌های پدر، از جمله فرمان مربوط به مو و ریش فرزندان خدا را نشان داد.

الگوی او از دو جنبهٔ اساسی اهمیت دارد: برای هم‌عصران او و برای نسل‌های آیندهٔ شاگردان.

به چالش کشیدن سنت‌های خاخامی

در زمان عیسی، پایبندی او به تورات در برابر بسیاری از تعالیم خاخامی قرار می‌گرفت که بر زندگی یهودیان حاکم بودند. این تعالیم در ظاهر به‌شدت به تورات وفادار به نظر می‌رسیدند، اما در واقع، عمدتاً سنت‌های انسانی بودند که برای «برده» نگه داشتن مردم در بند آن سنت‌ها طراحی شده بودند.

اطاعت خالص و بی‌آلایش

عیسی با رعایت وفادارانهٔ تورات، از جمله فرمان‌های مربوط به ریش و موی خود، این تحریف‌ها را به چالش کشید و الگویی خالص و بی‌آلایش از اطاعت از شریعت خدا ارائه داد.

ریش عیسی در پیشگویی و رنج او

اهمیت ریش عیسی در پیشگویی و رنج او نیز برجسته می‌شود. در پیشگویی اشعیا دربارهٔ عذاب مسیح موعود در مقام بندهٔ رنج‌کشیده، یکی از شکنجه‌هایی که عیسی تحمل کرد، کشیده شدن و از جا کنده شدن ریشش بود: «پشت خود را به کسانی که مرا کتک زدند، و گونه‌هایم را به کسانی که ریشم را کندند، عرضه کردم؛ چهره‌ام را از تمسخر و تف انداختن پنهان نکردم» (اشعیا ۶:۵۰).

این جزئیات نه‌تنها بر رنج جسمانی عیسی، بلکه بر اطاعت استوار او از فرمان‌های خدا، حتی در برابر عذابی تصورناپذیر، تأکید می‌کند. الگوی او همچنان یادآوری نیرومندی برای پیروان امروزی اوست تا شریعت خدا را در همهٔ جنبه‌های زندگی گرامی بدارند، درست همان‌گونه که خود او چنین کرد.

چگونه این فرمان ابدی را به‌درستی رعایت کنیم

بلندی مو و ریش

مردان باید مو و ریش خود را به‌اندازه‌ای بلند نگه دارند که حتی از دور نیز آشکار باشد که هر دو را دارند. نه بیش از حد بلند و نه بیش از حد کوتاه؛ نکتهٔ اصلی این است که هیچ‌یک از مو و ریش نباید بیش از حد کوتاه شود.

خطوط طبیعی را نباید تراشید

مو و ریش را نباید در امتداد خطوط طبیعی‌شان تراشید. این جنبهٔ اصلی فرمان است که بر واژهٔ عبری pe’ah (פאה) تمرکز دارد؛ واژه‌ای به معنای خط پیرامونی، لبه، مرز، گوشه یا کناره. این واژه به طول هر تار مو اشاره نمی‌کند، بلکه به کناره‌های طبیعی مو و ریش اشاره دارد. برای مثال، همین واژهٔ pe’ah دربارهٔ کناره‌های مزرعه به کار رفته است: «هنگامی که محصول زمینتان را درو می‌کنید، مزرعهٔ خود را تا آخرین کناره‌های (pe’ah) آن درو نکنید و خوشه‌های باقی‌ماندهٔ محصولتان را جمع نکنید» (لاویان ۹:۱۹).

روشن است که این به طول یا بلندی گندم، یا هر گیاه دیگری، اشاره ندارد، بلکه به کنارهٔ خود مزرعه اشاره می‌کند. همین برداشت دربارهٔ مو و ریش نیز صدق می‌کند.

اصول ضروری برای رعایت این فرمان

۱. **مو و ریش باید نمایان بمانند:** مو و ریش باید به‌وضوح دیده شوند و قابل تشخیص باشند تا تمایزی را که خدا فرمان داده است بازتاب دهند.

۲. **کناره‌های طبیعی را باید حفظ کرد:** نباید خطوط طبیعی رویش مو و ریش را تراشید یا تغییر داد.

مردان با پایبندی به این اصول می‌توانند این دستور الهی را دربارهٔ مو و ریش خود وفادارانه رعایت کنند و فرمان‌های ابدی خدا را همان‌گونه که منظور اوست گرامی بدارند.

استدلال‌های نامعتبر برای اطاعت نکردن از این فرمان خدا:

استدلال نامعتبر: «فقط کسانی که می‌خواهند ریش داشته باشند باید اطاعت کنند»

برخی مردان، از جمله رهبران مسیحایی، استدلال می‌کنند که نیازی به اطاعت از این فرمان ندارند، زیرا ریش خود را کاملاً می‌تراشند. بر پایهٔ این استدلال غیرمنطقی، این فرمان فقط زمانی شامل حال کسی می‌شود که انتخاب کند «ریش داشته باشد». به بیان دیگر، تنها اگر مردی بخواهد ریش یا موی خود را بلند کند، لازم است از دستورهای خدا پیروی کند.

این توجیهِ به‌نفع خود در متن مقدس یافت نمی‌شود. هیچ «اگر» یا «در صورتی که» به‌عنوان شرط وجود ندارد؛ فقط دستورهای روشنی دربارهٔ چگونگی نگه داشتن مو و ریش وجود دارد. با همین منطق، می‌توان فرمان‌های دیگر، مانند سبت را نیز کنار گذاشت:

- «لازم نیست روز هفتم را نگاه دارم، چون هیچ روزی را رعایت نمی‌کنم»، یا
- «لازم نیست نگران گوشت‌های حرام باشم، چون هرگز نمی‌پرسم چه نوع گوشتی در بشقابم است.»

این نوع نگرش خدا را قانع نمی‌کند، زیرا او می‌بیند که فرد احکامش را نه مایهٔ شادمانی، بلکه مزاحمتی می‌داند که آرزو دارد وجود نمی‌داشت. این نگرش در تضاد آشکار با نگرش مزمورنویسان است:
«ای خداوند، به من بیاموز که احکام تو را درک کنم و من همیشه از آن‌ها پیروی خواهم کرد. به من فهم بده تا شریعت تو را نگاه دارم و با تمامی دلم از آن اطاعت کنم» (مزامیر ۱۱۹:۳۳-۳۴).

استدلال نامعتبر: «فرمان مربوط به ریش و مو به رسوم بت‌پرستانهٔ ملت‌های همسایه مربوط بود»

فرمان مربوط به مو و ریش اغلب به‌اشتباه مرتبط با آیین‌های بت‌پرستانهٔ مربوط به مردگان تفسیر می‌شود، صرفاً به این دلیل که آیه‌های مجاور در همان فصل به کارهایی اشاره می‌کنند که خدا ممنوع کرده است. اما وقتی بافت متن و سنت یهودی را بررسی می‌کنیم، متوجه می‌شویم که این تفسیر در کتب مقدس پایهٔ محکمی ندارد.

این فرمان، دستوری روشن دربارهٔ ظاهر شخصی است، **بدون هیچ اشاره‌ای به رسوم بت‌پرستانهٔ مربوط به مردگان یا هر رسم بت‌پرستانهٔ دیگری**.

بافت گسترده‌ترِ لاویان ۱۹

این فصل از لاویان مجموعهٔ گسترده‌ای از احکام را در بر دارد که جنبه‌های گوناگون زندگی روزمره و اخلاق را پوشش می‌دهند. این‌ها شامل فرمان‌هایی دربارهٔ موارد زیر هستند:

- نباید فال‌گیری و جادوگری کرد (لاویان ۱۹:۲۶)
- نباید برای مردگان بر بدن بریدگی یا خال‌کوبی ایجاد کرد (لاویان ۱۹:۲۸)
- نباید تن‌فروشی کرد (لاویان ۱۹:۲۹)
- باید با بیگانگان به‌خوبی رفتار کرد (لاویان ۱۹:۳۳-۳۴)
- باید به سالمندان احترام گذاشت (لاویان ۱۹:۳۲)
- باید از وزنه‌ها و پیمانه‌های درست استفاده کرد (لاویان ۱۹:۳۵-۳۶)
- نباید انواع مختلف بذر را با هم مخلوط کرد (لاویان ۱۹:۱۹)

هر یک از این احکام بازتاب‌دهندهٔ توجه ویژهٔ خدا به قدوسیت و نظم در میان قوم اسرائیل است. بنابراین، ضروری است که هر فرمان را به‌خودی‌خود بررسی کنیم. نمی‌توان صرفاً به این دلیل که آیهٔ ۲۸ از بریدگی بر بدن برای مردگان سخن می‌گوید و آیهٔ ۲۶ به جادوگری می‌پردازد، ادعا کرد که این فرمان که نباید مو و ریش را کوتاه کرد، با رسوم بت‌پرستانه مرتبط است.

هیچ استثنایی در کتاب‌مقدس وجود ندارد

اگرچه بخش‌هایی در تنخ وجود دارد که تراشیدن مو و ریش را با سوگواری مرتبط می‌دانند، هیچ جای کتاب‌مقدس نمی‌گوید که مرد مجاز است مو و ریش خود را بتراشد، **به‌شرط آنکه این کار را به نشانهٔ سوگواری انجام ندهد**.

این قید شرطیِ فرمان، افزوده‌ای انسانی است؛ تلاشی برای ایجاد استثناهایی که خدا در شریعت خود نگنجانده است. چنین تفسیری بندهایی را می‌افزاید که در متن مقدس نیستند و نشان می‌دهد که فرد در جست‌وجوی توجیه‌هایی برای **طفره رفتن از** اطاعت کامل است.

تغییر دادن فرمان‌ها سرکشی است

این نگرش که به‌جای پیروی از آنچه به‌روشنی فرمان داده شده است، فرمان‌ها را مطابق راحتی شخصی تغییر دهیم، با روح تسلیم در برابر ارادهٔ خدا مغایرت دارد. بخش‌هایی که از تراشیدن برای مردگان سخن می‌گویند، هشداری هستند که این بهانه نقض فرمان مربوط به مو و ریش را توجیه نمی‌کند.

یهودیان ارتدوکس

برداشت آن‌ها از این فرمان

یهودیان ارتدوکس، با آنکه آشکارا از برخی جزئیات مربوط به کوتاه کردن مو و ریش برداشت نادرستی دارند، از دوران باستان همواره فرمانِ لاویان ۲۷:۱۹ را جدا از احکام مربوط به رسوم بت‌پرستانه درک کرده‌اند.

آن‌ها این تمایز را حفظ می‌کنند و می‌پذیرند که این ممنوعیت بازتاب‌دهندهٔ اصلی از قدوسیت و جدایی است و ارتباطی با سوگواری یا آیین‌های بت‌پرستانه ندارد.

بررسی اصطلاحات عبری

واژه‌های عبری به‌کاررفته در آیهٔ ۲۷، مانند taqqifu (תקפו)، به معنای «کوتاه کردن یا تراشیدن دورِ چیزی»، و tashchit (תשחית)، به معنای «آسیب رساندن» یا «نابود کردن»، بر ممنوعیت تغییر دادن ظاهر طبیعی مرد به‌گونه‌ای دلالت دارند که تصویر قدوسیتی را که خدا از قوم خود انتظار دارد بی‌حرمت کند.

هیچ ارتباط مستقیمی با رسوم بت‌پرستانهٔ توصیف‌شده در آیه‌های پیشین یا پسین وجود ندارد.

این فرمان به‌عنوان اصلی از قدوسیت

این ادعا که لاویان ۲۷:۱۹ با آیین‌های بت‌پرستانه مرتبط است، نادرست و جانب‌دارانه است. این آیه بخشی از مجموعه‌ای از فرمان‌هاست که رفتار و ظاهر قوم اسرائیل را هدایت می‌کنند و همواره به‌عنوان دستوری مستقل، جدا از آیین‌های سوگواری یا بت‌پرستانهٔ ذکرشده در بخش‌های دیگر، درک شده است.

تعلیم عیسی، با کلام و الگو

پیرو حقیقی مسیح، زندگی او را در همه‌چیز الگوی خود قرار می‌دهد. عیسی روشن ساخت که اگر او را دوست داشته باشیم، از پدر و پسر اطاعت خواهیم کرد.

این الزامی است نه برای ضعیفان، بلکه برای کسانی که چشم به پادشاهی خدا دوخته‌اند و حاضرند برای به دست آوردن حیات جاودان هر کاری را که لازم است انجام دهند؛ حتی اگر این کار مخالفت دوستان، کلیسا و خانواده را برانگیزد.

فرمان‌هایی که بیشترِ جهان مسیحیت نادیده می‌گیرد

فرمان‌های مربوط به مو و ریش، tzitzit، ختنه، سبت و گوشت‌های حرام را عملاً تمام جهان مسیحیت نادیده می‌گیرد. کسانی که حاضر نیستند از جمع پیروی کنند، بی‌گمان با آزار و اذیت روبه‌رو خواهند شد، درست همان‌گونه که عیسی به ما گفت.

اطاعت از خدا شجاعت می‌طلبد، اما پاداش آن ابدیت است.